

Εκδρομή στην Κυλλήνη

Δήμητρα Σπηλιοπούλου

Αρχαιολόγος

Φτάνοντας ο επισκέπτης στην Κυλλήνη, η οποία βρίσκεται στο άκρο της βορειοδυτικής Πελοποννήσου και υπάγεται στον Νομό Ηλείας, συναντά το γραφικό χωριό Κάστρο με τους 857 μόνιμους κατοίκους του. Το Κάστρο είναι ένα από τα τέσσερα Δημοτικά Διαμερίσματα του Δήμου Κάστρου-Κυλλήνης. Το Κάστρο Χλεμούτσι ή Χλουμούτσι, το οποίο δεσπόζει στην κορυφή του λόφου Χελωνάτα (σε ύψος 250 μέτρων και 2,5 χλμ. από τη θάλασσα), συγκαταλέγεται στα Μνημεία Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO.

Στο Δήμο Κάστρου-Κυλλήνης, βρίσκονται ακόμα η Κάτω Παναγία, με το βυζαντινό μοναστήρι της Παναγίας των Βλαχερνών, το Νεοχώρι και ο οικισμός των Βυτιναϊκών.

Η περίφημη παραλία Κουρούτα της Αμαλιάδας, η σχετικά μικρή σε μήκος και σε πλάτος παραλία στο Αρκούδι και ο Καϊάφας είναι κάποια από τα μέρη για τα οποία η Κυλλήνη διακαίως συγκαταλέγεται ανάμεσα στους πιο επισκέψιμους τόπους της Ελλάδος τα τελευταία 40 χρόνια. Ο Πύργος Ηλείας, πρωτεύουσα του Νομού, απέχει 61 χλμ. από το χωριό Κάστρο και το λιμάνι της Κυλλήνης. Από το λιμάνι της Κυλλήνης εξυπηρετούνται η Ζάκυνθος και η Κεφαλονιά.

Ιστορικά: Η Κυλλήνη, αρχαία πόλη της Ηλείας, επίνειο και κύρια είσοδος της Ήλιδας, διοργανώτρια πόλη των Ολυμπιακών Αγώνων, στην οποία αναφέρεται και ο Πausanias (*Ελλάδος Περιήγησις* VI, κεφ. XXVI, 3), κτίστηκε από τους Αρκάδες, οι οποίοι προέρχονταν από την ορεινή Αρκαδία, από το όρος Κυλλήνη. Μετά την εγκατάστασή τους οι άποικοι έχτισαν στην παραλία την πόλη της Κυλλήνης. Εκεί λατρεύονταν ο Πάνας και η θεά Αφροδίτη.

Σύμφωνα με το μύθο, το όνομα της περιοχής προέρχεται

από τον ομώνυμο γιο του Έλατου, ενός από τους αρχηγούς των Λαπήθων και πατέρα του Αργοναύτη Πολύφημου. Αναφορές όμως του τοπωνυμίου της Κυλλήνης γίνονται και από τον Στράβωνα. Μετά την Άλωση της Κωνσταντινούπολης και κατά τη διάρκεια της Φραγκοκρατίας κτίστηκε πάνω στην αρχαία πόλη της Κυλλήνης η παραθαλάσσια πόλη της Κλαρέντζας ή Γλαρέντζας και ανακατασκευάστηκε το αρχαίο λιμάνι της Κυλλήνης. Και τα δύο αυτά μνημεία είναι αλληλένδετα συνδεδεμένα μεταξύ τους, καθώς το πρώτο ήταν το διοικητικό κέντρο, η στρατιωτική βάση και η κατοικία των πριγκίπων της Αχαΐας και το δεύτερο η ακμάζουσα πολιτεία. Από τη Γλαρέντζα υπάρχει άμεση οπτική επαφή με το Κάστρο Χλεμούτσι. Το έτος 1431 ο Κωνσταντίνος Παλαιολόγος γκρεμίζει ολοκληρωτικά τα τείχη της Γλαρέντζας, ώστε να αποφύγει νέα κατάληψή της.

Αξιοθέατα

Κάστρο Χλεμούτσι: Το Κάστρο Χλεμούτσι ή Χλουμούτσι, για τους Φράγκους Château Clermont, είναι το πιο καλοδιατηρημένο φράγκικο κάστρο της Πελοποννήσου. Κτίστηκε σε διάστημα τριών ετών (1220-1223) από τον πρίγκιπα Γουλιέλμο Βιλλεαρδουίνο. Δεσπόζει στην κορυφή του λόφου Χελωνάτα, στους πρόποδες του οποίου είναι κτισμένο το σημερινό χωριό Κάστρο. Μια χρονολογία, 1102, πάνω από την κεντρική είσοδο του παλαιού νεκροταφείου μαρτυρεί τις χρονικές καταβολές του ομώνυμου χωριού. Εκεί βρίσκεται και ο Ι.Ν. του Αγίου Δημητρίου, μία μονόκλιτη βασιλική. Το Κάστρο περιβάλλεται από δύο περιβόλους. Ο εξωτερικός έχει σχήμα πολυγωνικό, ενώ ο εσωτερικός έχει σχήμα ακανόνιστου εξαγώνου. Ερείπια ενός τουρκικού τζαμιού σώζονται στον εξω-

1. Το Κάστρο Χλεμούτσι.

2. Κτίριο των παραδοσιακών Λουτρών Κυλλήνης, τα οποία δεν χρησιμοποιούνται πλέον.

τερικό περίβολο. Το Κάστρο χρησιμοποιήθηκε από Έλληνες, Ενετούς και Τούρκους μέχρι και την Ελληνική Επανάσταση. Η σημερινή κύρια είσοδός του, οι επάλξεις και οι τρεις πύργοι της δυτικής πλευράς είναι παρεμβάσεις των Τούρκων. Μέσα στο Κάστρο ετοιμάζεται το Μουσείο των Ιπποτών του Μοριά. Οι ανασκαφές που έγιναν από τη Γαλλική Αρχαιολογική Σχολή Αθηνών, αλλά και από έλληνες αρχαιολόγους έφεραν στο φως ευρήματα, τα οποία πιστοποιούν την κατοίκηση του χώρου ήδη από την Παλαιολιθική Εποχή και την Εποχή του Χαλκού.

Το Κάστρο λειτουργεί σήμερα κατά τους καλοκαιρινούς μήνες και ως συναυλιακός χώρος.

Το σπήλαιο του Ερμή στο όρος Ζήρεια: Για όσους αγαπούν την περιπέτεια, στο όρος Ζήρεια βρίσκεται το Σπήλαιο του Ερμή, το οποίο είναι επισκέψιμο.

Το Μοναστήρι της Βλαχερνάς και η εκκλησία της Παναγίας Καθολικής στη Γαστούνη: Το βυζαντινό μοναστήρι της Παναγίας των Βλαχερνών, με φράγκικες επιρροές, κτισμένο μέσα σε κοιλάδα, που την πλαισιώνουν αιωνόβιες ελιές, άρχισε να κτίζεται γύρω στα τέλη του 12ου αι. μ.Χ. και η ανέγερσή του ολοκληρώθηκε από τους Φράγκους, οπότε απέκτησε στοιχεία γοθικού ρυθμού. Το καθολικό είναι τρίκλιτη βασιλική με εξωνάρθηκα, εσωνάρθηκα, πρόναο και κυρίως ναό. Στην αρχιτεκτονική του ναού απαντούν στοιχεία τόσο της δυτικής όσο και της ανατολικής τέχνης. Στο εσωτερικό του ο επισκέπτης μπορεί να θαυμάσει τις αξιόλογες αγιογραφίες.

Η βυζαντινή εκκλησία της Παναγίας Καθολικής με το ομώνυμο Μοναστήρι κτίστηκε το 920 μ.Χ. Διατηρούνται δύο στρώματα τοιχογραφιών. Ο επισκέπτης μπορεί να θαυμάσει την εικόνα της Παναγίας Θεοτόκου. Η εκκλησία ανήκει στον τύπο του δικιόνιου σταυροειδούς εγγεγραμμένου ναού με ημιεξαγωνική αψίδα.

Λουτρά Κυλλήνης ή πηγές Λίτζι: Οι περίφημες πηγές Λίτζι, οι οποίες μνημονεύονται και στα *Ηλιακά* του Πausανία,

βρίσκονται δυτικά του χωριού Κάστρου και απέχουν μόλις 10' από αυτό. Πήραν το όνομά τους από τις ιαματικές πηγές, που ήταν γνωστές ήδη από τα ρωμαϊκά χρόνια. Τα Λουτρά συνδέονται επίσης με το μύθο του βασιλιά Ανήλιαγου. Κατάλοιπα των αρχιτεκτονικών μελών των λουτρών των ρωμαϊκών χρόνων είναι επισκέψιμα. Ας σημειωθεί ότι υπήρχαν και, δυστυχώς ελάχιστα, κατάλοιπα ιερών του Ασκληπιού και της Αφροδίτης. Παράλληλα με τη θεραπεία ίασης παθήσεων δερματικής, νευραλγικής και αρθρικής φύσεως, οι λουόμενοι μπο-

ρούν να απολαύσουν το κατάφυτο από αιωνόβιους κυρίως ευκάλυπτους υδροθεραπευτήριο και το όμορφο κτίσμα.

Νησάκι Καυκαλίδας: Το ακατοίκητο νησάκι Καυκαλίδα με το φάρο του, ο οποίος φτάνει τα 20 μέτρα περίπου, απέχει μόλις λίγα λεπτά από το λιμάνι της Κυλλήνης και είναι προσβάσιμο μόνο με βάρκα. Εκεί αποκαλύφθηκαν τάφοι ρωμαϊκών χρόνων, αλλά και τα ερείπια ενός παλαιοχριστιανικού ναΐσκου.

Πώς θα πάτε: Η Κυλλήνη απέχει οδικώς περί τα 70 χλμ. από την Πάτρα και περίπου τρεις ώρες από την Αθήνα. Από την Αθήνα εκτελούνται καθημερινά δρομολόγια από και προς τον Δήμο Λεχαινών. Από εκεί η πρόσβαση στο χωριό Κάστρο γίνεται με τα τοπικά ταξί.

Πού θα μείνετε: Η Κυλλήνη και το χωριό Κάστρο, πόλος έλξης ντόπιων αλλά και ξένων τουριστών, με τις σύγχρονες ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις τους, τα άρτια εξοπλισμένα ενοικιαζόμενα δωμάτια, μεγάλο μέρος των οποίων λειτουργούν καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου, αλλά και τα οργανωμένα κάμπινγκ στην παραλία του Κάστρου, εξυπηρετούν τις ανάγκες κάθε επισκέπτη.

3. Άποψη από το εσωτερικό του Κάστρου.